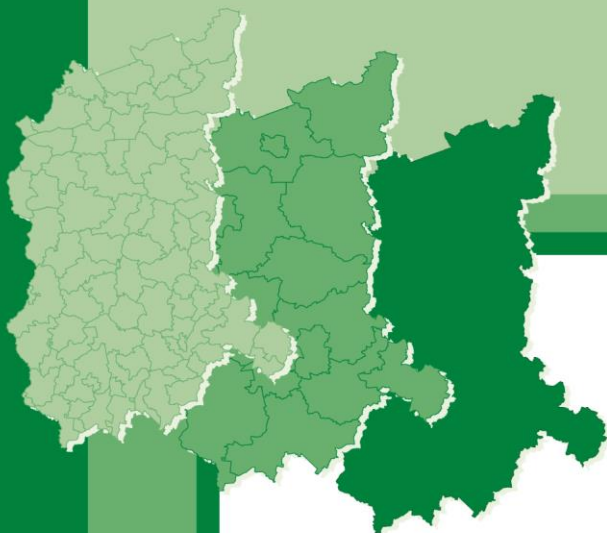

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze
65-954 Zielona Góra, ul. Spokojna 1
<http://zielonagora.stat.gov.pl/>
tel. 68 32 23 112, fax 68 32 536 79

BUDŻETY

JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM W 2016 R.

UWAGI OGÓLNE

Podstawowe zasady gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego (JST) określają:

- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. **o finansach publicznych oraz przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych** (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 i 1241),
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. **o dochodach jednostek samorządu terytorialnego** (Dz. U. 2003 r. Nr 203, poz. 1966, z późn. zm.),
- ustawa z 20 lutego 2009 r. **o funduszu sołectkim** (Dz. U. nr 52 poz. 420),
- ustawa z 20 listopada 2009 r. **o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. Nr 215, poz. 1664).

Rejestracja dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych w gospodarce budżetowej prowadzona jest zgodnie z klasyfikacją budżetową. Nowa klasyfikacja budżetowa została wprowadzona rozporządzeniem Ministra Finansów z 2 marca 2010 r. (Dz. U. Nr 38, poz. 207) z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2010 r.

Dochody budżetowe grupowane są zgodnie ze szczegółową klasyfikacją budżetową według działów i rozdziałów (określających rodzaj działalności) oraz według paragrafów według rodzaju ich źródeł. Wydatki systematyzowane są w ramach tej klasyfikacji zgodnie ze szczegółowym ich przeznaczeniem.

Dodatkowo wyróżnia się kategorie dochodów i wydatków: majątkowe i bieżące. Dochody majątkowe obejmują: dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku, dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Do wydatków majątkowych zaliczane są wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne, wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego. Dochody bieżące stanowią różnicę dochodów ogółem i dochodów majątkowych.

Na dochody JST składają się:

- DOCHODY WŁASNE, tj.:
 - udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz od osób prawnych (CIT);
 - dochody uzyskiwane przez samorządowe jednostki budżetowe oraz wpłaty od samorządowych zakładów budżetowych;
 - dochody z majątku JST;
 - spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST;
 - dochody JST z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych od ustawy dochodach jednostek samorządu terytorialnego przepisach;
 - 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami;
 - odsetki od pożyczek udzielanych przez JST od nieterminowo przekazywanych należności oraz od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych JST;
 - inne dochody należne JST (określone na podstawie odrębnych przepisów od zawartych w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego).

Ponadto dochodami własnymi gminy były:

- wpływy z podatków: od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych;
- wpływy z opłat: skarbowej, targowej, miejscowej, uzdrowskiej i od posiadania psów, eksploatacyjnej oraz innych (uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów niż zawartych w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego).

W przypadku powiatów dochodami własnymi były dodatkowo: wpływy z opłat, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów niż zawarte w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

- DOTACJE

- dotacje celowe
 - o z budżetu państwa: na zadania własne, na zadania z zakresu administracji rządowej, na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej;
 - o na zadania realizowane na podstawie porozumień JST;
 - o z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań;
 - o otrzymane z funduszy celowych.
- **dotacje §§ 200 i 620**, tj. dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich. Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, dochodami JST mogą być, między innymi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej.

W świetle ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, istnieje również możliwość uzyskania przez JST dofinansowania wymaganego przy realizacji projektów finansowanych z udziałem środków unijnych ich wkładu własnego ze środków budżetu państwa.

- SUBWENCJA OGÓLNA jest ustawowo określonym świadczeniem pieniężnym Skarbu Państwa na rzecz poszczególnych JST. Subwencja ogólna składa się z części:
 - **oświatowej** – przyznawanej na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, w szczególności na zadania związane z prowadzeniem szkół i placówek, jak również na dotowanie szkół i placówek niepublicznych oraz publicznych prowadzonych przez inne niż JST osoby prawne oraz przez osoby fizyczne;
 - **wyrównawczej** – finansującej świadczenia z pomocy społecznej oraz zmniejszającej dysproporcje poziomu dochodów gmin, powiatów, województw;
 - **równoważącej** – przyznawanej: gminom w związku z przekazaniem dodatkowych zadań z zakresu pomocy społecznej (np. dodatki mieszkaniowe) oraz powiatom - na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz w związku ze zróżnicowaniem sieci dróg powiatowych;
 - **regionalnej** – przyznawanej na uzupełnienie dochodów województw o niższej ze względu na różnice potencjału gospodarczego wydajności fiskalnej;
 - **rekompensującej** dochody utracone przez gminy. Część ta od 2005 r. wyrównuje ubytki dochodów w związku z wprowadzeniem zwolnień z podatku od nieruchomości gruntów,

budowli i budynków, które są zajęte na podstawie zmienionego zezwolenia na prowadzenie przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych.

Na podstawie ustawy o finansach publicznych w planie wydatków bieżących budżetu JST wyodrębniane są m.in.:

- wynagrodzenia i składki do nich naliczane,
- wydatki związane z realizacją zadań statutowych jednostek budżetowych,
- dotacje na zadania bieżące,
- świadczenia na rzecz osób fizycznych,
- wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez JST,
- na obsługę długu JST,
- wydatki na programy finansowane z udziałem środków z budżetu UE oraz pozostałych środków ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi.

Na podstawie ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. Nr 96 poz. 603) oraz późniejszych rozporządzeń Rady Ministrów^a w województwie lubuskim w 2016 r. było 12 powiatów i 82 gminy (w tym 2 miasta mające status miasta na prawach powiatu). Spośród 1017,4 tys.^b mieszkańców województwa lubuskiego 40,1% stanowią mieszkańcy 9 gmin miejskich, w tym 25,9% – mieszkańcy miast na prawach powiatu: Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry. Dalsze 40,0% stanowią mieszkańcy 33 gmin miejsko-wiejskich. Pozostałe 19,9% mieszkańców województwa koncentruje 40 gmin wiejskich.

I. DOCHODY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM

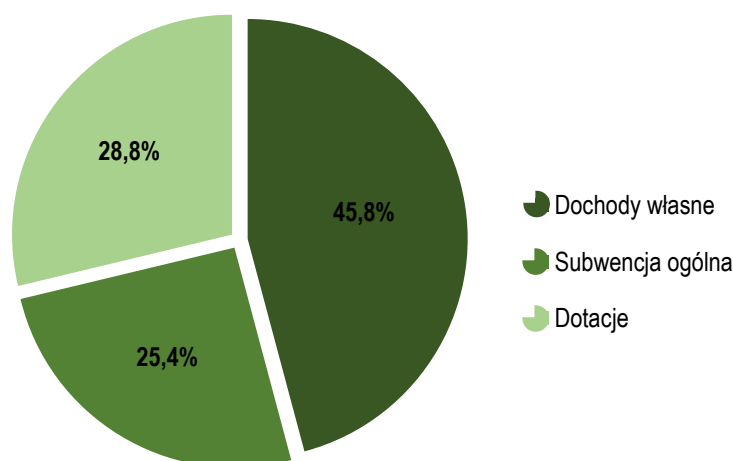
W 2016 r. dochody JST wyniosły 5420,2 mln zł i były o 9,7% wyższe niż w 2015 r. Ponad połowę ogółu dochodów JST zrealizowały gminy (54%), w tym 29,1% – gminy miejsko-wiejskie. Dalsze 24,9% ogółu dochodów JST w województwie stanowiły dochody miast na prawach powiatu, 13,1% – dochody powiatów, a 8,0% – dochody budżetu województwa.

Tabl. 1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego w 2016 r.

Wyszczególnienie	W mln zł	Ogółem=100
Ogółem	5420,2	100,0
Gminy razem.....	2928,4	54,0
miejskie.....	551,7	10,2
miejsko-wiejskie.....	1578,6	29,1
wiejskie.....	798,1	14,7
Miasta na prawach powiatu.....	1351,3	24,9
Powiaty.....	709,8	13,1
Województwo.....	430,7	8,0

Głównym źródłem dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne, które w 2016 r. stanowiły 45,8% ogółu dochodów budżetów JST (wobec 49,5% przed rokiem). Dalsze 28,8% stanowiły dotacje, a 25,4% - subwencja ogólna (wobec odpowiednio 23,5% i 27,0% w 2015 r.).

Wykres 1. Struktura dochodów jednostek samorządu terytorialnego w 2016 r.

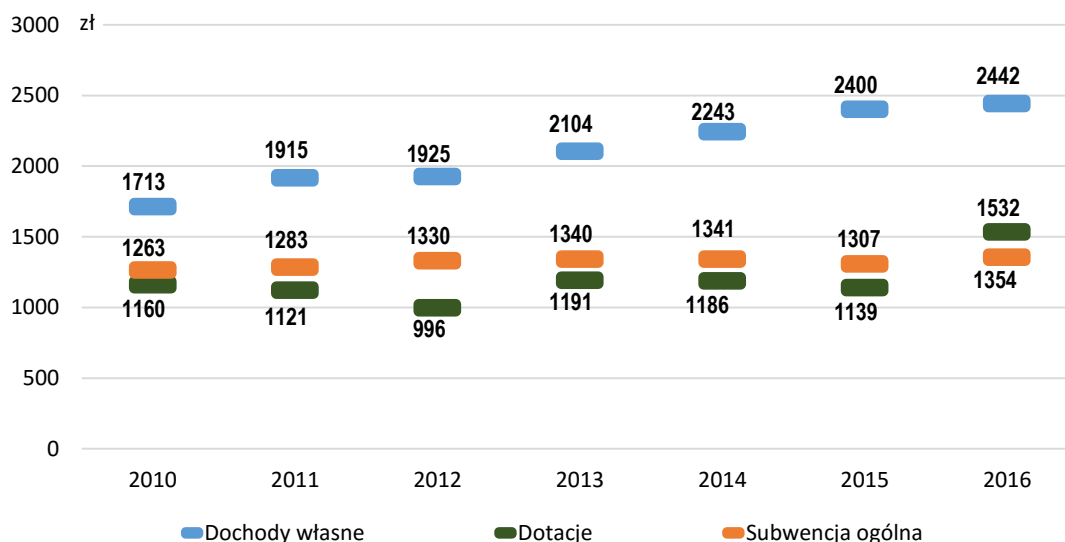

^a Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 maja 2001 roku w sprawie utworzenia, ustalania granic i zmiany nazw powiatów oraz zmiany siedziby władz powiatu, Dz. U. z 2001 r. Nr 62, poz. 631 oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 lipca 2014 r. w sprawie połączenia gmin, ustalenia granic niektórych gmin i miast, nadania niektórym miejscowościom statusu miasta oraz zmiany siedziby władz gminy, Dz. U. z 2014 r., poz. 1023.

^b Stan w dniu 31 XII.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody budżetów JST w województwie lubuskim w 2016 r. wyniosły 5327 zł wobec 4846 zł przed rokiem. Rosnące w ostatnich latach dochody własne osiągnęły w 2016 r. poziom 2442 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wobec 2400 zł w 2015 r.). Dotacje wyniosły 1532 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca, a subwencja ogólna 1354 zł (wobec odpowiednio 1139 zł i 1307 zł).

Wykres 2. Dochody jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca

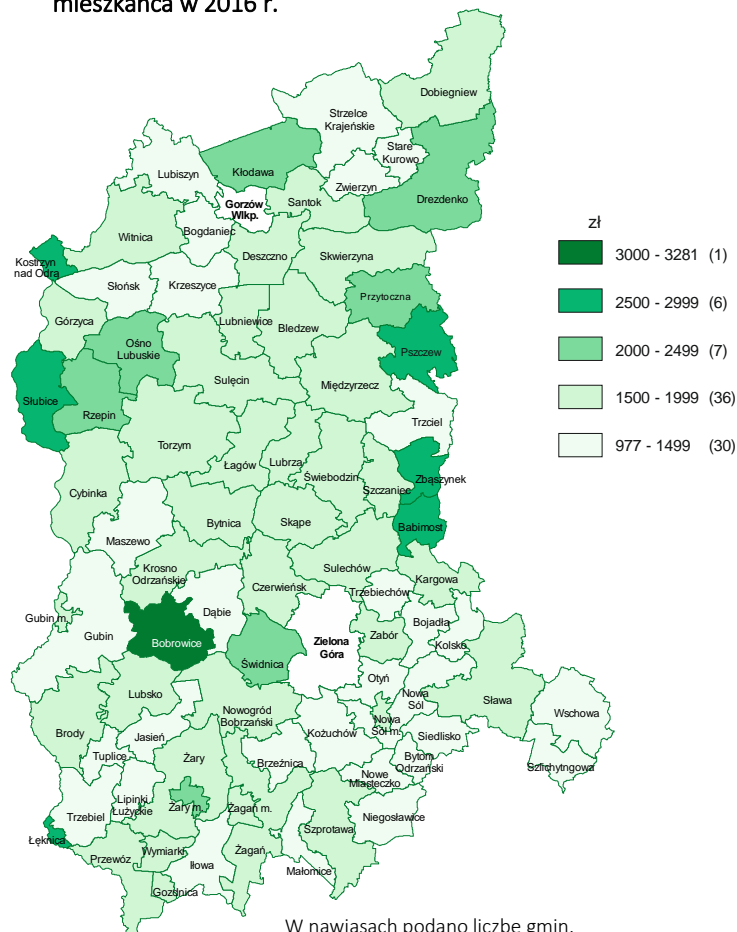

1.1. DOCHODY WŁASNE

W 2016 r. dochody własne JST wyniosły 2484,1 mln zł i były o 37,5 mln zł (tj. o 1,5%) większe niż w 2015 r. Udział dochodów własnych w dochodach JST ogółem wniósł 45,8% wobec 49,5% w 2015 r.

Wyższe niż przed rokiem były m.in. wpływy z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (o 8,6%), które stanowiły 17,1% ogółu dochodów budżetów JST. Spośród znaczących w strukturze dochodów JST kategorii dochodowych wyższe niż przed rokiem były także dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych (o 7,4%) oraz dochody z majątku (o 3,5%). W porównaniu z poprzednim rokiem obniżyły się m.in. dochody z tytułu podatku od nieruchomości (o 0,9%), które stanowiły 11,0% ogółu dochodów JST.

Mapa 1. Dochody własne gmin na 1 mieszkańca w 2016 r.

Największy udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetu notuje się w budżetach miast na prawach powiatu (53,3%). Są to głównie dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz podatku od nieruchomości, które w 2016 r. stanowiły odpowiednio 24,0% i 11,4% ogółu dochodów budżetów miast na prawach powiatu.

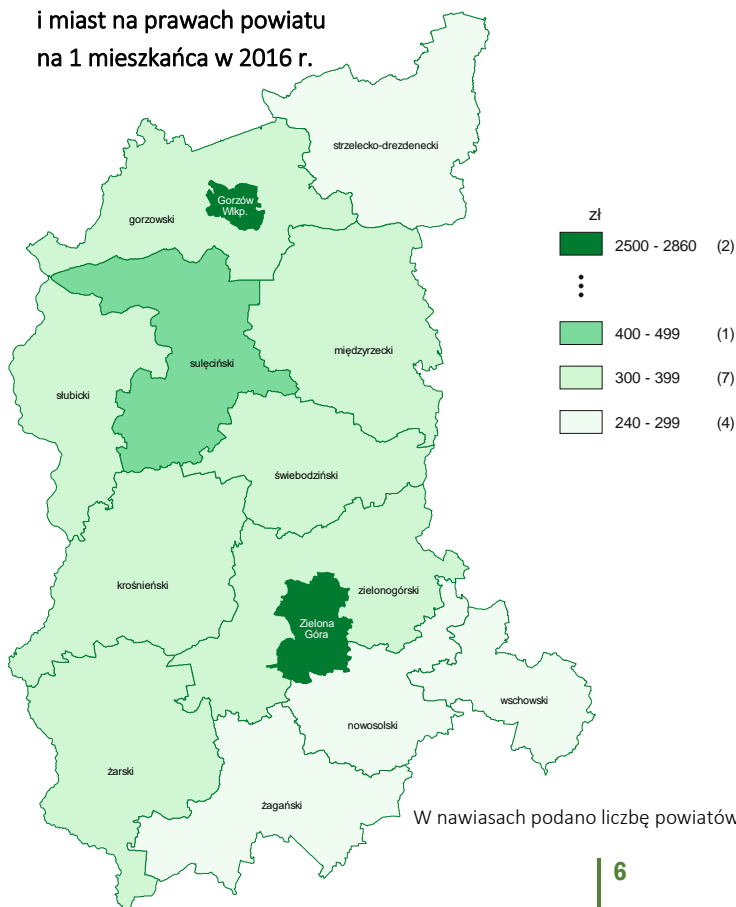
Tabl. 2. Dochody własne jednostek samorządu terytorialnego w 2016 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwo
		razem	miejskie	miejso-wiejskie	wiejskie			
W mln zł.....	2484,1	1375,6	304,2	738,4	333,0	720,5	251,7	136,4
W % dochodów ogółem	45,8	47,0	55,1	46,8	41,7	53,3	35,5	31,7
w tym:								
Udział w podatku dochodowym:								
od osób prawnych.....	2,5	0,8	1,6	0,8	0,3	1,4	0,7	20,2
od osób fizycznych	17,1	15,4	18,2	15,2	13,7	24,0	17,5	6,8
Podatek:								
rolny.....	0,8	1,4	0,0	1,4	2,2	0,0	-	-
leśny.....	0,4	0,7	0,0	0,7	1,3	0,0	-	-
od nieruchomości	11,0	15,1	17,7	15,1	13,5	11,4	-	-
od środków transportowych	0,5	0,6	0,5	0,7	0,6	0,7	-	-
od czynności cywilno-prawnych.....	0,7	0,8	1,0	0,8	0,8	1,0	-	-
Dochody z majątku	3,2	3,8	6,6	3,9	1,8	3,8	1,5	0,6
Pozostałe dochody	9,1	7,6	8,8	7,5	7,1	10,3	15,8	4,0

W budżetach gmin dochody własne stanowiły średnio 47,0% ogółu dochodów, przy czym ich największy udział notuje się w dochodach gmin miejskich (55,1%). W dochodach budżetów gmin miejsko-wiejskich odsetek dochodów własnych wyniósł 46,8%, a wiejskich 41,7%. W ramach dochodów własnych gmin, największy udział w dochodach ogółem miały wpływy z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (15,4%) oraz z tytułu podatku od nieruchomości (15,1%). Znaczące w strukturze dochodów budżetów gmin pozostały tzw. pozostałe dochody (7,6% ogółu dochodów gmin) oraz dochody z majątku (3,8%).

W ogóle dochodów budżetów powiatów dochody własne stanowiły 35,5%,

Mapa 2. Dochody własne powiatów i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2016 r.

w tym 17,5% - dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, a 15,8% - tzw. pozostałe dochody.

Najmniejszy odsetek dochodów własnych notuje się w budżecie województwa. W 2016 r. było to 31,7%, w tym 20,2% – z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody własne JST w województwie lubuskim wyniosły 2442 zł i były o 1,7% wyższe niż w 2015 r. Najwyższe dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca zanotowano w miastach na prawach powiatu, które w 2016 r. wyniosły 2741 zł, tj. o 8,5% więcej niż w 2015 r. Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca wyniosły średnio 1823 zł, w tym dochody gmin miejskich – 2107 zł, miejsko-wiejskich – 1810 zł, a wiejskich – 1646 zł. Dochody własne gmin były niższe niż przed rokiem średnio o 1,6%, przy czym spadek dochodów własnych na 1 mieszkańca nastąpił w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich o odpowiednio 7,9% i 0,2%, przy wzroście w gminach miejskich – o 2,5%. Dochody własne powiatów wyniosły 333 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca i były wyższe niż w poprzednim roku o 5,2%, a województwa – 134 zł i były niższe niż w 2015 r. 2,6%.

1.2. SUBWENCJA OGÓLNA

W 2016 r. dochody budżetów JST z tytułu subwencji ogólnej wyniosły 1377,8 mln zł tj. o 45,1 mln zł więcej niż w 2015 r., a ich udział w ogóle dochodów JST wyniósł 25,4% (wobec 27,0% przed rokiem). Środki z tytułu subwencji ogólnej pochodzą głównie z jej części oświatowej, przyznawanej m.in. na utrzymanie szkół publicznych oraz na kształcenie i odprawy nauczycieli. W 2016 r. było to 1052,2 mln zł, tj. 19,4% ogółu dochodów budżetów JST.

Subwencja ogólna w największym stopniu wspiera budżety powiatów. W 2016 r. w formie subwencji do budżetów powiatów wpłynęło łącznie 290,6 mln zł, co stanowiło 40,9% ogółu dochodów powiatów. W części oświatowej subwencji, przeznaczonej na utrzymanie szkół ponadpodstawowych, szkolnictwa specjalnego oraz placówek całodobowego pobytu uczniów (bursy, internaty) wpłynęło łącznie 209,9 mln zł, tj. 29,6% ogółu dochodów powiatów. Relatywnie wysoki odsetek dochodów powiatów stanowiła część wyrównawcza subwencji ogólnej (7,5%), finansująca świadczenia z pomocy społecznej i zmniejszająca dysproporcje poziomu dochodów gmin, powiatów i województw oraz część równoważąca (3,6%), przyznawana powiatom na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz w związku ze zróżnicowaniem sieci dróg powiatowych.

W miastach na prawach powiatu subwencja ogólna w kwocie 333,5 mln zł stanowiła 24,7% ogółu dochodów, w tym część oświatowa (304,8 mln zł) – 22,6% ogółu dochodów miast na prawach powiatu. W przypadku budżetów gmin dochody w formie subwencji ogólnej stanowiły średnio 22,8% ogółu dochodów, przy czym w gminach miejskich – 18,3%, w gminach miejsko-wiejskich – 22,8%, a w gminach wiejskich – 26,1%. Zróżnicowanie to wynika z wyższego udziału części oświatowej i części wyrównawczej subwencji w dochodach gmin wiejskich i gmin miejsko-wiejskich w porównaniu z gminami miejskimi.

W dochodach budżetu województwa subwencja ogólna, w wysokości 85,0 mln zł, stanowiła 19,7%. Były to głównie wpływy w formie części wyrównawczej subwencji (12,3% ogółu dochodów). Środki w części oświatowej subwencji stanowiły 4,2% ogółu dochodów województwa, a w części regionalnej, przyznawanej na uzupełnienie dochodów województw o niższej (ze względu na różnice potencjału gospodarczego) wydajności fiskalnej – 3,3%.

Tabl. 3. Subwencja ogólna w 2016 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Woje- wództwo
		razem	miejskie	miejsko- wiejskie	wiejskie			
W mln zł	1377,8	668,7	100,8	359,3	208,7	333,5	290,6	85,0
W % dochodów ogółem	25,4	22,8	18,3	22,8	26,1	24,7	40,9	19,7
Część:								
wyrównawcza	4,6	4,7	1,8	4,6	7,1	0,2	7,5	12,3
oświatowa	19,4	17,7	16,0	17,8	18,9	22,6	29,6	4,2
równoważąca	1,1	0,4	0,5	0,4	0,1	1,6	3,6	-
regionalna	0,3	-	-	-	-	-	-	3,3
Uzupełnienie subwencji ogólnej	0,1	-	-	-	-	0,3	0,2	-

W przeliczeniu na 1 mieszkańca subwencja ogólna JST wyniosła średnio 1354 zł i była o 3,6% wyższa niż w 2015 r. W największym stopniu zwiększyła się subwencja ogólna w budżetach miast na prawach powiatu – o 5,9%, do poziomu 1269 zł na 1 mieszkańca. Wyższa niż przed rokiem była także subwencja ogólna w budżetach gmin (o 4,8%), osiągając 886 zł na 1 mieszkańca, przy czym najbardziej wzrosła w gminach miejsko-wiejskich (o 5,8% do 881 zł). W gminach miejskich subwencja ogólna wyniosła 698 zł na 1 mieszkańca (tj. o 5,2% więcej niż w 2015 r.), a w gminach wiejskich 1032 zł (tj. o 2,9% więcej). Subwencja ogólna zmniejszyła się natomiast w budżetach powiatów (o 0,2% do 385 zł na 1 mieszkańca) i w budżecie województwa (o 0,9% do 84 zł).

1.3. DOTACJE

W 2016 r. dotacje ogółem w budżetach JST w województwie lubuskim wyniosły 1558,2 mln zł i były o 396,9 mln zł, tj. o 34,2% wyższe w porównaniu z 2015 r. Udział dotacji w ogóle dochodów JST zwiększył się w skali roku o 5,2 p. proc. do 28,7%.

Większość wpływów w formie dotacji stanowiły dotacje celowe (25,6% dochodów JST), w tym dotacje z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej (19,3%) oraz na zadania własne (4,9%). Dalsze 1,8% dochodów JST zapewniły tzw. dotacje §§ 200 i 620, które obejmują dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych nie podlegających zwrotowi lub płatności w ramach budżetu środków europejskich.

Najwyższy udział dotacji w dochodach ogółem notuje się w budżecie województwa (48,6%). W 2016 r. było to 209,3 mln zł, głównie w ramach dotacji celowych, które stanowiły 22,5% ogółu dochodów budżetu województwa, w tym dotacji z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej – 13,7% oraz na zadania własne – 6,3%. Znaczącą w strukturze dochodów województwa kategorią dochodową są dochody z §§ 200 i 620, które w 2016 r. stanowiły 12,9% ogółu dochodów, oraz z §§ 205 i 625, które stanowiły 13,3%.

Dochody gmin z tytułu dotacji w kwocie 884,1 mln zł stanowiły 30,2% ogółu dochodów powiatów, natomiast w budżetach powiatów dotacje w wysokości 167,5 mln zł, stanowiły 23,6% ogółu dochodów gmin. W najmniejszym stopniu dotacje wspierają budżety miast na prawach powiatu. W 2016 r. było to 297,3 mln zł, tj. 22,0% ogółu dochodów miast na prawach powiatu.

Tabl. 4. Dotacje w 2016 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Woje- wództwo
		razem	miejskie	miejsko- wiejskie	wiejskie			
W mln zł	1558,2	884,1	146,7	480,9	256,4	297,3	167,5	209,3
W % dochodów ogółem	28,7	30,2	26,6	30,5	32,1	22,0	23,6	48,6
Celowe	25,6	29,6	25,8	29,8	31,7	19,8	22,2	22,5
z budżetu państwa	24,2	28,8	24,8	29,0	30,9	19,1	18,2	20,0
w tym na zadania:								
z zakresu administracji rządowej	19,3	23,6	20,2	23,7	25,7	15,1	13,2	13,7
własne	4,9	5,2	4,6	5,3	5,2	4,0	5,0	6,3
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	0,4	0,2	0,3	0,1	0,2	0,3	1,8	0,0
otrzymane z państwowych funduszy celowych	0,4	0,2	0,1	0,3	0,2	0,4	0,2	1,3
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań	0,5	0,3	0,5	0,3	0,4	0,1	1,9	1,1
§§ 200, 620	1,8	0,6	0,8	0,6	0,4	1,5	0,8	12,9
§§ 205, 625	1,3	0,0	0,0	0,1	0,0	0,7	0,6	13,3

W 2016 r. dotacje ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 1532 zł i były o 34,4% wyższe niż w 2015 r. Środki przekazane w ramach dotacji miastom na prawach powiatu (1131 zł na 1 mieszkańca) i powiatom (222 zł na 1 mieszkańca) były wyższe niż przed rokiem odpowiednio o 72,8% i o 2,8%. Dotacje dla gmin wyniosły średnio 1172 zł na 1 mieszkańca, tj. o 57,5% więcej niż w 2015 r., przy czym największy wzrost nastąpił w gminach wiejskich (o 64,1%, tj. do 1268 zł). Dotacje dla gmin miejsko-wiejskich wzrosły o 58,7%, osiągając 1179 zł na 1 mieszkańca, a dla gmin miejskich – o 44,1%, do poziomu 1016 zł. Z kolei dotacje dla województwa zmniejszyły się i wyniosły 206 zł na 1 mieszkańca, tj. o 20,3% mniej niż w ubiegłym roku.

1.4. DOCHODY NA FINANSOWANIE I WSPÓŁFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH

W 2016 r. dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 179,6 mln zł, co stanowiło 3,3% ogółu dochodów JST. Na powyższą kwotę składały się tzw. płatności w zakresie budżetu środków europejskich (133,7 mln zł), środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych (34,3 mln zł) oraz środki z budżetu państwa lub inne, przekazane, jako współfinansowanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE (11,8 mln zł).

Tabl. 5. Dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w 2016 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwo
		razem	miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie			
W mln zł	179,8	25,6	6,6	14,8	4,1	31,0	10,5	112,8
W % dochodów ogółem	3,3	0,9	1,2	0,9	0,5	2,3	1,5	26,2
Środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych	0,6	0,2	0,0	0,3	0,0	0,2	0,1	6,1
Środki z budżetu państwa lub inne przekazane jako współfinansowanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	2,1
Płatności z budżetu środków europejskich (od 1 stycznia 2011 r.).....	2,5	0,7	1,1	0,6	0,5	2,1	1,3	17,9

W porównaniu z 2015 r. dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych spadły o 157,2 mln zł, tj. o 46,6%. Największy spadek w skali roku zanotowano w gminach (o 80,4%), przy czym w gminach wiejskich dochody w omawianej kategorii były niższe o 91,1%, w gminach miejsko-wiejskich o 78,0%, a w gminach miejskich o 60,7%. Spadek dochodów nastąpił również w powiatach i wyniósł 40,1%. Dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych województwa były o 28,3% niższe niż w poprzednim roku, a miast na prawach powiatu o 3,2% niższe.

Dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w największym stopniu wsparły budżet województwa. Ich udział w ogóle dochodów województwa w 2015 r. wyniósł 26,2%. Odsetek dochodów z prezentowanej kategorii dochodowej w dochodach miast na prawach powiatu wyniósł 2,3%, a w powiatach 1,5%. Najmniejszy udział dochodów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w dochodach ogółem notowano w gminach, (średnio 0,9%), przy czym w gminach wiejskich kształtował się na poziomie 0,5%, w gminach miejsko-wiejskich 0,9%, a w gminach miejskich 1,2%.

II. WYDATKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM

W 2016 r. wydatki JST wyniosły 5188,2 mln zł, tj. o 6,9% więcej niż w 2015 r., przy czym wyższe niż przed rokiem były wydatki bieżące (o 12,1%). Wydatki majątkowe były o 21,4% niższe w porównaniu ze zrealizowanymi w 2015 r.

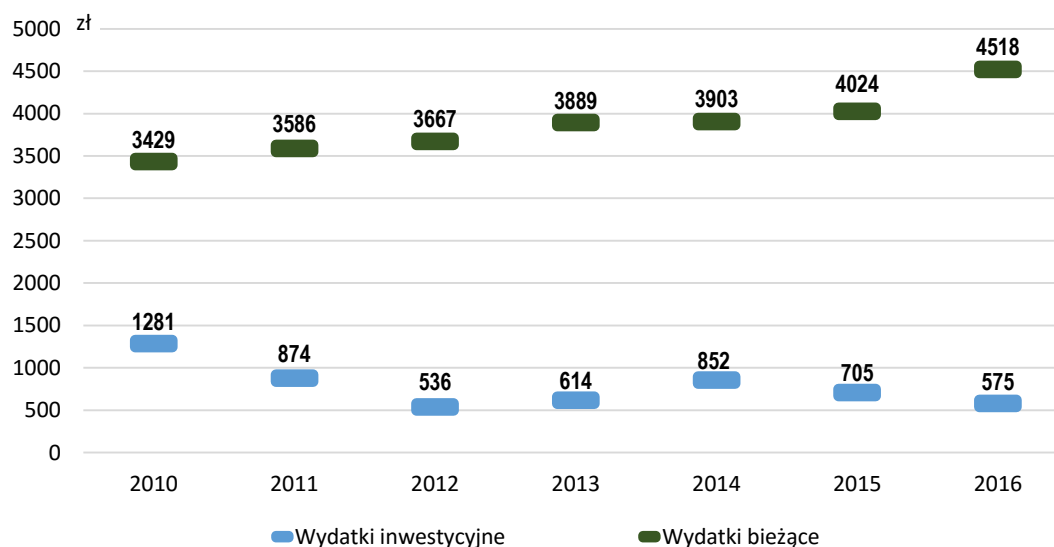
Tabl. 6. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego w 2016 r.

Wyszczególnienie	W mln zł	Ogółem=100
Ogółem	5188,2	100,0
Gminy razem.....	2824,6	54,5
miejskie.....	526,5	10,1
miejsko-wiejskie.....	1528,0	29,5
wiejskie	770,1	14,8
Miasta na prawach powiatu.....	1289,8	24,9
Powiaty.....	697,3	13,2
Województwo.....	386,4	7,4

Udział wydatków bieżących w ogóle wydatków JST zwiększył się w porównaniu z 2015 r. o 4,1 p. proc. do 88,6%. Jednocześnie zmniejszył się udział wydatków majątkowych, który w 2016 r. wyniósł 11,4% (wobec 15,5% w 2015 r.), w tym wydatków inwestycyjnych (11,3% wobec 14,8% w 2015 r.).

Wydatki JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrosły w porównaniu z poprzednim rokiem o 7,1%. W 2016 r. wyniosły średnio 5099 zł. Wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca wyniosły 575 zł i były niższe niż w roku poprzednim o 18,5%. Z kolei wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrosły w skali roku o 12,3% i wyniosły 4518 zł.

Wykres 3. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca

2.1. WYDATKI BIEŻĄCE

Wydatki bieżące JST wyniosły łącznie 4596,7 mln zł (tj. 88,6% ogółu wydatków JST). Było to o 494,5 mln zł (tj. o 12,1%) więcej niż w roku poprzednim. Powyżej poziomu sprzed roku ukształtowały się m.in. świadczenia na rzecz osób fizycznych (o 86,9 %), wydatki na dotacje (o 4,7%), na zakup materiałów i usług (o 4,1%), wydatki na wynagrodzenia (o 3,1%) oraz na pochodne od wynagrodzeń (o 2,7%).

Największy udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem notuje się w budżetach powiatów (90,9%) i gmin (90,0%). W miastach na prawach powiatu wydatki bieżące stanowiły średnio 88,2% ogółu wydatków, a w budżecie województwa – 75,8%. W ramach wydatków bieżących, na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego najczęściej środków przeznacza się na wydatki bieżące jednostek budżetowych (średnio 59,3% ogółu wydatków), w tym głównie na wynagrodzenia (32,0%) oraz na zakup materiałów i usług (17,4%).

W 2016 r. najwyższe wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca notowano w miastach na prawach powiatu (4329 zł). Było to o 13,1% więcej niż w poprzednim roku. Wydatki bieżące gmin na 1 mieszkańca wzrosły w skali roku średnio o 18,1% do 3367 zł, przy czym w gminach miejsko-wiejskich wyniosły 3396 zł (o 18,5% więcej niż w 2015 r.), w gminach wiejskich – 3397 zł (o 18,2% więcej), a w gminach miejskich – 3244 zł (o 16,9% więcej). Wyższe niż przed rokiem były także wydatki bieżące budżetu województwa (o 1,0%), które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 288 zł. Wydatki bieżące powiatów, w wysokości 828 zł na 1 mieszkańca były średnio o 3,3% niższe niż w 2015 r.

Tabl. 7. Wydatki bieżące w 2016 r.

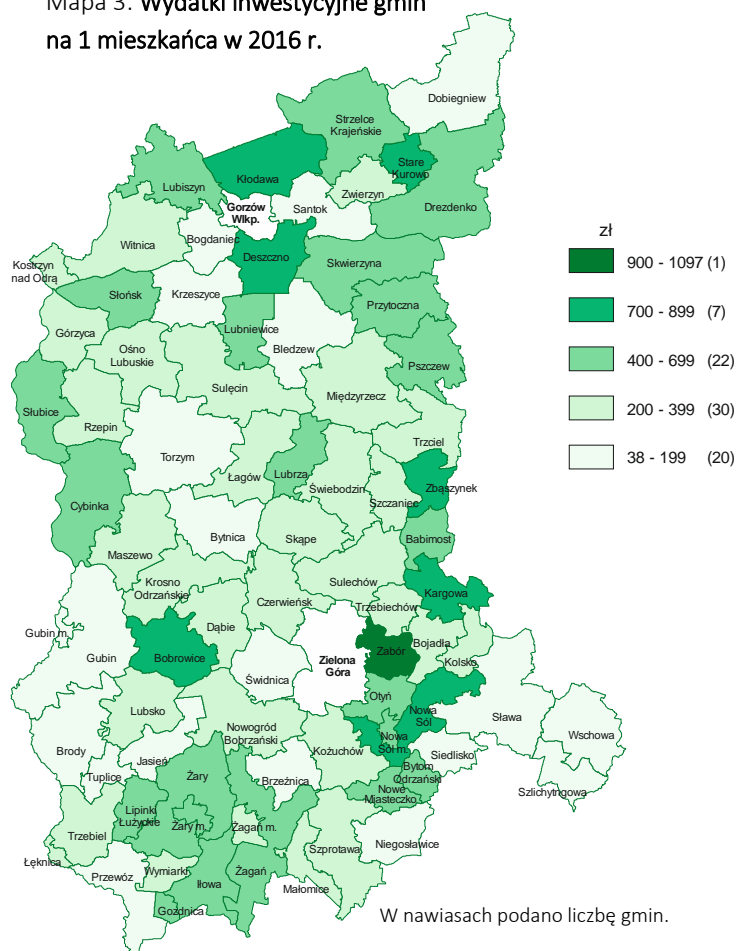
Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwo
		razem	miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie			
W mln zł.....	4596,7	2541,0	468,3	1385,6	687,1	1137,8	624,8	293,0
W % wydatków ogółem	88,6	90	88,9	90,7	89,2	88,2	90,9	75,8
w tym:								
Dotacje	8,6	5,2	7,7	5,1	3,6	12,5	4,6	27,7
Świadczenia na rzecz osób fizycznych.....	19,5	27,1	24,1	27,3	28,9	15,9	5,2	0,5
Wydatki bieżące jednostek budżetowych	59,3	56,5	56,3	57,1	55,6	58,7	79,3	45,9
w tym:								
wynagrodzenia	32,0	29,1	28,5	29,3	29,1	32,3	49,2	22,2
w tym osobowe	29,0	26,3	26,1	26,6	26,1	29,4	43,9	20,4
pochodne od wynagrodzeń	6,0	5,8	5,5	5,9	5,9	5,7	8,1	4,0
w tym składki na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy	6,0	5,8	5,5	5,9	5,9	5,7	8,0	4,0
zakup materiałów i usług	17,4	17,7	19,4	18,0	16,1	17,6	15,2	17,8
Obsługa długu publicznego.....	0,9	0,8	0,7	1,0	0,6	0,7	1,3	1,6

2.2. WYDATKI MAJĄTKOWE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

W 2016 r. wydatki majątkowe stanowiły średnio 11,4% ogółu wydatków JST. W wartościach bezwzględnych wydatki majątkowe JST ogółem wyniosły 591,5 mln zł, w tym 584,8 mln zł stanowiły wydatki inwestycyjne, których spadek w skali roku o 18,6% wpłynął na spadek wydatków majątkowych ogółem o 21,4%.

Największy udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem zanotowano w budżecie województwa, na poziomie 24,2% (wobec 40,9% w 2015 r.). Udział wydatków inwestycyjnych w ogóle wydatków gmin zmniejszył się w ciągu roku o 4,4 p. proc. do 9,9% (przy czym w gminach wiejskich wyniósł 10,8%, w gminach miejskich – 10,5%, a w gminach miejsko-wiejskich – 9,2%). Odsetek wydatków inwestycyjnych w wydatkach miast na prawach powiatu i powiatów wyniósł odpowiednio 11,8% i 8,8% wobec odpowiednio 7,7% i 9,7% w 2015 r.

Mapa 3. Wydatki inwestycyjne gmin na 1 mieszkańca w 2016 r.

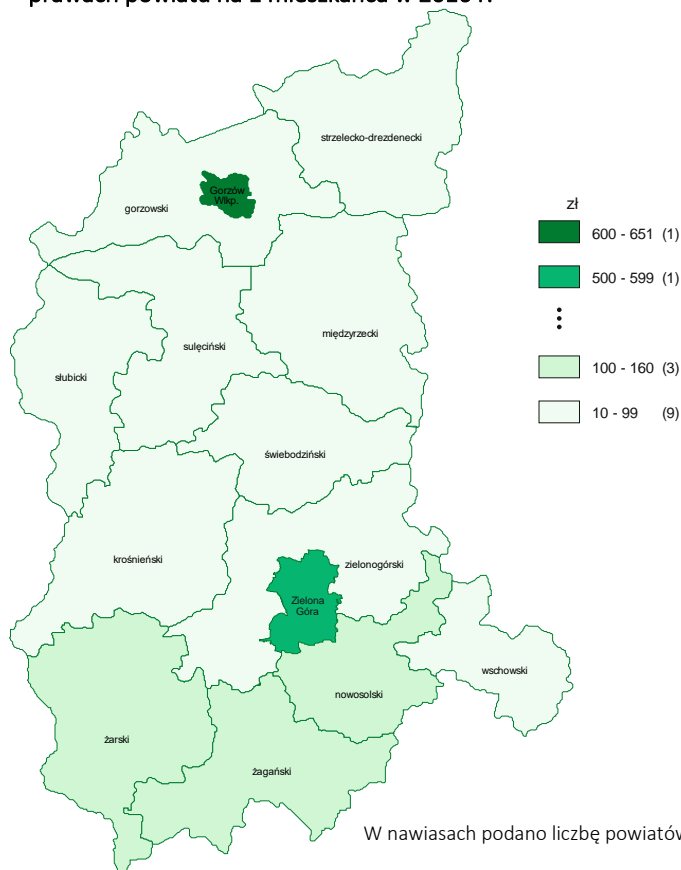

Tabl. 8. Wydatki majątkowe w 2016 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Woje-wództwo
		razem	miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie			
W mln zł	591,5	283,6	58,2	142,4	83,0	152,0	62,5	93,4
W % wydatków ogółem ...	11,4	10,0	11,1	9,3	10,8	11,8	9,1	24,2
w tym inwestycyjne	11,3	9,9	10,5	9,2	10,8	11,8	8,8	24,2

Najwyższe wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca zrealizowały miasta na prawach powiatu (średnio 577 zł, tj. o 76,4% więcej niż w 2015 r.). Wydatki inwestycyjne gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 370 zł i były o 22,8% niższe od zrealizowanych w poprzednim roku, z tego w gminach miejsko-wiejskich wyniosły 345 zł (tj. o 28,6% mniej niż w 2014 r.), w gminach miejskich – 383 zł (o 19,2% mniej), a w gminach wiejskich – 410 zł (o 13,5% mniej). Z kolei wydatki inwestycyjne województwa ukształtowały się na poziomie 92 zł na 1 mieszkańca, tj. o 53,3% niższym niż w 2015 r., a powiatów – 80 zł, tj. o 12,5% niższym.

Mapa 4. Wydatki inwestycyjne powiatów i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2016 r.

2.3. WYDATKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW

Z ogółu wydatków JST, najczęściej zrealizowano w dziale oświata i wychowanie – 1526,4 mln zł (tj. 29,4%). Dalsze 1299,0 mln zł (tj. 25,0% ogółu wydatków) stanowiły wydatki w dziale pomoc społeczna, 537,5 mln zł (tj. 10,4%) – w dziale transport i łączność, a 500,2 mln zł (9,6%) – w dziale administracja publiczna.

Biorąc pod uwagę strukturę wydatków budżetów na poszczególnych szczeblach samorządu terytorialnego, miasta na prawach powiatu, gminy i powiaty najczęściej środków wydatkowały w dziale oświata i wychowanie oraz w dziale pomoc społeczna. Z kolei wydatki województwa koncentrowały się głównie w działach: transport i łączność, rolnictwo i łowiectwo oraz administracja publiczna.

W porównaniu z 2015 r. wzrosły wydatki JST m.in. w działach: pomoc społeczna (o 63,8%), ochrona zdrowia (o 39,6%), bezpieczeństwo publiczne (6,4%), edukacyjna opieka wychowawcza (o 1,5%), oświata i wychowanie (o 1,3%). Niższe niż w 2015 r. były wydatki m.in. w działach: ochrona zdrowia (o 34,6%), gospodarka mieszkaniowa (o 14,6%), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (o 12,0%), obsługa długu publicznego (o 9,0%), kultura fizyczna (o 3,7%), transport i łączność (o 1,8%), kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (o 1,6%), administracja publiczna (o 0,6%).

Tabl. 9. Struktura wydatków według działów w 2016 r.

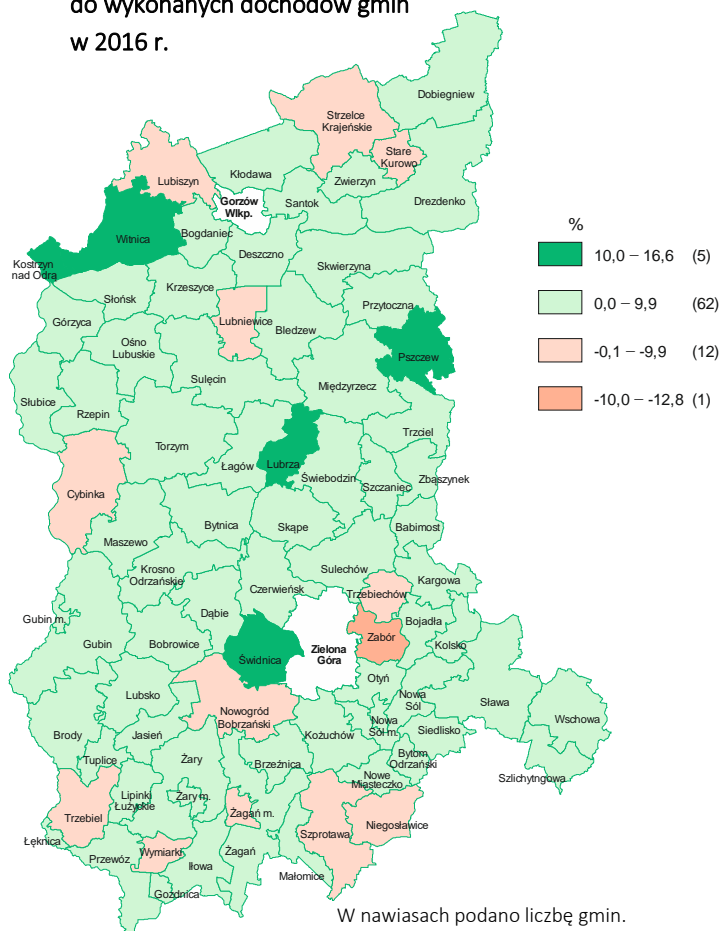
Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Woje- wództwo
		razem	miejskie	miejsko- wiejskie	wiejskie			
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	1,9	1,6	-	1,3	3,5	-	0,2	12,7
Transport i łączność	10,4	6,2	7,4	5,6	6,4	10,1	10,5	41,6
Gospodarka mieszkaniowa	2,6	2,4	2,9	2,8	1,5	4,1	1,6	0,2
Administracja publiczna	9,6	9,5	7,9	9,1	11,3	7,0	11,1	16,8
Bezpieczeństwo publiczne	2,1	1,1	0,8	0,9	1,5	2,4	6,8	-
Obsługa długu publicznego	1,0	0,8	0,7	1,0	0,6	0,7	1,8	1,6
Oświata i wychowanie	29,4	31,3	31,7	31,5	30,6	33,6	28,0	4,2
Ochrona zdrowia	1,5	0,6	0,7	0,6	0,5	0,9	3,7	5,6
Pomoc społeczna	25,0	30,9	29,0	31,2	31,6	21,7	20,6	1,0
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1,7	0,5	1,0	0,4	0,2	2,3	5,1	2,8
Edukacyjna opieka wychowawcza	2,5	1,0	0,8	1,1	0,8	3,7	7,0	1,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5,6	7,0	7,4	7,4	5,8	7,0	0,3	0,4
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3,2	3,5	3,6	3,5	3,3	2,4	0,2	8,3
Kultura fizyczna	2,3	2,5	4,3	2,5	1,2	2,9	0,4	1,4
Pozostałe	1,2	1,1	1,8	1,1	1,2	1,2	2,7	2,1

III. WYNIKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

W 2016 r. wobec bardziej dynamicznego wzrostu dochodów niż wydatków w stosunku do 2015 r. wynik budżetów JST ukształtował się na poziomie 232,0 mln zł, co stanowiło 4,3% ogółu dochodów JST (wobec 85,8 mln zł, tj. 1,7% ogółu dochodów w 2015 r.).

Wynik budżetów gmin województwa lubuskiego wyniósł 103,8 mln zł (wobec 73,7 mln w poprzednim roku). Spośród 80 lubuskich gmin, w 67 rok budżetowy zamknięto nadwyżką w łącznej wysokości równej 113,4 mln zł. W pozostałych 13 gminach w 2016 r. zanotowano deficyt w łącznej wysokości minus 9,6 mln zł. Relacja wyniku ogółem do dochodów gmin ogółem wyniosła 3,5% wobec 2,8% w 2015 r., przy czym w gminach o największym deficycie sięgała minus 12,8% ich dochodów.

Mapa 5. Relacja wyniku finansowego do wykonanych dochodów gmin w 2016 r.

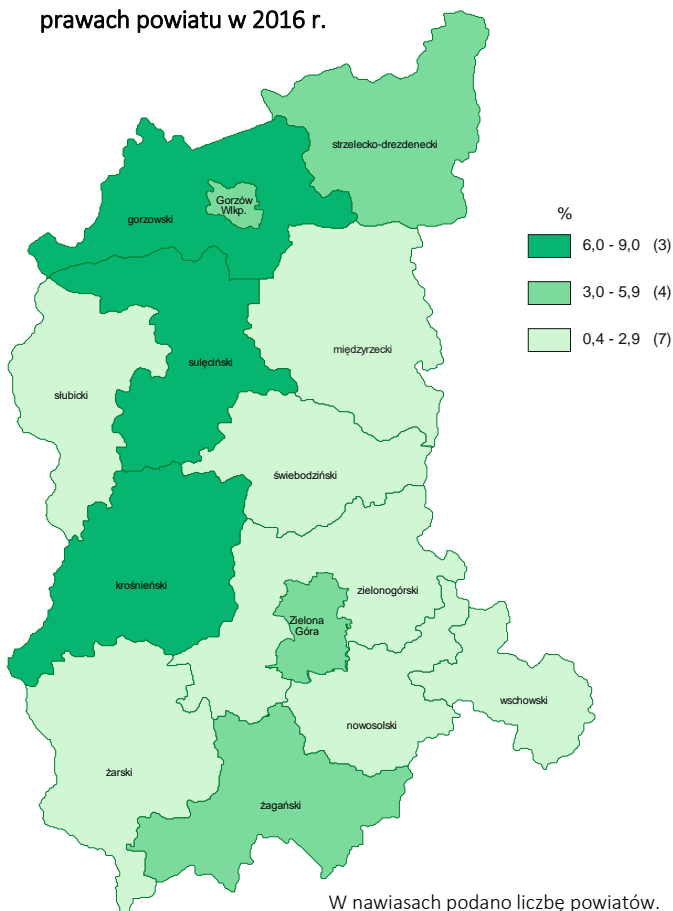
W miastach na prawach powiatu nadwyżka budżetowa wyniosła 61,5 mln zł (wobec nadwyżki w 2015 r. na poziomie 37,8 mln zł), a relacja wyniku do dochodów wyniosła 4,6% wobec 3,3% przed rokiem.

Pośród 12 powiatów w województwie lubuskim, we wszystkich rok budżetowy zamknięto nadwyżką.

W rezultacie łączny wynik finansowy powiatów wyniósł 22,4 mln zł (wobec minus 23,7 mln zł w 2015 r.), a relacja wyniku do dochodów powiatów wyniosła 3,2% (wobec minus 3,4% w 2015 r.).

Dochody województwa były o 44,3 mln zł wyższe niż wydatki (wobec deficytu notowanego w 2015 r. w wysokości 2,0 mln zł). Relacja wyniku finansowego do dochodów województwa wyniosła 10,3% wobec minus 0,4% przed rokiem.

Mapa 6. Relacja wyniku finansowego do wykonanych dochodów powiatów i miast na prawach powiatu w 2016 r.

Spis tablic w formacie XLS

Tabl. 1. Dochody, wydatki i wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Tabl. 2. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca

Tabl. 3. Dochody gmin w 2016 r.

Tabl. 4. Dochody powiatów i miast na prawach powiatu w 2016 r.

Tabl. 5. Wydatki gmin w 2016 r.

Tabl. 6. Wydatki powiatów i miast na prawach powiatu w 2016 r.

Tabl. 7. Dochody i wydatki gmin na 1 mieszkańca w 2016 r.

Tabl. 8. Dochody i wydatki powiatów i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2016 r.

Tabl. 9. Wyniki budżetów gmin

Tabl. 10. Wyniki budżetów powiatów i miast na prawach powiatu